

ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

О. В. Коротюк

НОТАРІАТ В УКРАЇНІ

Навчальний посібник

Ірпінь,
2024

УДК 347.961(477)(075.8)
К68

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Державного податкового університету
(протокол № 3 від 29.09.2022 року)*

Рецензенти:

Бобрик Володимир Іванович, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії захисту суб'єктивних прав відділу проблем приватного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;
Рябченко Юрій Юрійович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри приватного права Державного податкового університету.

Автор:

Коротюк Оксана Вікторівна, доктор юридичних наук, приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу.

Коротюк О. В.

К68 **Нотаріат в Україні : навч. посіб.** / О. В. Коротюк. – Ірпінь : Державний податковий університет. – ОВК, 2023. – 606 с.

ISBN 978-617-7931-38-5

У виданні розкрито загальнотеоретичні та практичні питання, що стосуються здійснення нотаріальної діяльності. Книга містить у собі ґрунтовний аналіз чинного законодавства про нотаріат, тлумачення багатьох термінів і понять, нові підходи до правозастосування. Автором висвітлено особливості вчинення усіх видів нотаріальних дій, розкрито різноманітні аспекти нотаріальної практики.

Книга може бути однаково корисною як для навчання майбутніх спеціалістів у галузі юриспруденції, так і для практикуючих юристів, та розрахована на нотаріусів, суддів, адвокатів, працівників органів юстиції, спеціалістів юридичних служб підприємств та організацій усіх форм власності, науковців, викладачів, аспірантів і студентів вищих навчальних закладів.

Усі права захищені.

Без письмового дозволу видавництва забороняється відтворення цієї книги повністю або частково будь-якими способами та в будь-якій формі, у тому числі в мережі Інтернет.

© Коротюк О. В., 2024
© ОВК, 2024

ISBN 978-617-7931-38-5

Зміст.

| | |
|---|------------|
| ПЕРЕДМОВА | 8 |
| Розділ I. НОТАРІАТ В УКРАЇНІ. | 11 |
| §1. Поняття, принципи і функції нотаріату. | 11 |
| §2. Державні і приватні нотаріуси. Права та обов'язки нотаріусів. Інші особи, які мають право на вчинення нотаріальних дій. | 19 |
| §3. Вимоги до посади нотаріуса. | 37 |
| §4. Нотаріальна таємниця. | 51 |
| §5. Професійна етика нотаріусів. | 61 |
| <i>Питання для самоконтролю</i> | 70 |
| <i>Практичні завдання для письмового вирішення</i> | 71 |
| Розділ II. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. | 72 |
| §1. Призначення на посаду державного нотаріуса. Реєстрація приватної нотаріальної діяльності. | 72 |
| §2. Вимоги до робочого місця нотаріуса. | 83 |
| §3. Державний контроль за нотаріальною діяльністю. | 87 |
| §4. Підстави та порядок зупинення, припинення нотаріальної діяльності. Заміщення нотаріуса. Анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю. | 95 |
| <i>Питання для самоконтролю</i> | 130 |
| <i>Практичні завдання для письмового вирішення</i> | 130 |
| Розділ III. ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ВЧИНЕННЯ НОТАРІАЛЬНИХ ДІЙ. | 132 |
| §1. Місце і строки вчинення нотаріальних дій. | 132 |
| §2. Обмеження у праві вчинення нотаріальних дій..... | 137 |
| §3. Установлення особи, яка звернулася за вчиненням нотаріальної дії. | 143 |
| §4. Визначення обсягу цивільної дієздатності фізичних осіб, перевірка цивільної правоздатності та дієздатності юридичних осіб, перевірка повноважень представника фізичної або юридичної особи..... | 157 |
| §5. Оплата нотаріальних дій. | 175 |

| | |
|--|------------|
| §6. Відмова у вчиненні нотаріальної дії. Порядок оскарження відмови у вчиненні нотаріальної дії..... | 179 |
| §7. Вимоги до документів, що подаються для вчинення нотаріальної дії. Використання форм посвідчувальних написів і свідоцтв. | 188 |
| §8. Реєстрація нотаріальних дій. | 193 |
| <i>Питання для самоконтролю</i> | 204 |
| <i>Практичні завдання для письмового вирішення</i> | 205 |
| Розділ IV. ПОРЯДОК ПОСВІДЧЕННЯ ПРАВОЧИНІВ. | 207 |
| §1. Загальні правила посвідчення правочинів. | 207 |
| §2. Порядок посвідчення договорів. | 223 |
| §3. Накладення і зняття заборони відчуження нерухомого майна..... | 242 |
| §4. Порядок посвідчення довіреностей. | 248 |
| §5. Правила посвідчення заповітів..... | 257 |
| <i>Питання для самоконтролю</i> | 281 |
| <i>Практичні завдання для письмового вирішення</i> | 283 |
| Розділ V. ОФОРМЛЕННЯ СПАДКОВИХ ПРАВ. | 284 |
| §1. Відкриття спадкової справи і здійснення провадження по ній. | 284 |
| §2. Вжиття заходів до охорони спадкового майна. | 298 |
| §3. Видача свідоцтва про право на спадщину та свідоцтва про право власності на частку в спільному майні подружжя у разі смерті одного з подружжя. | 317 |
| <i>Питання для самоконтролю</i> | 331 |
| <i>Практичні завдання для письмового вирішення</i> | 331 |
| Розділ VI. ОПОДАТКУВАННЯ І ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ. | 333 |
| §1. Обрахування нотаріусом податків при вчиненні операцій з нерухомим і рухомим майном. | 333 |
| §2. Виконання нотаріусом функцій суб'єкта первинного фінансового моніторингу. | 351 |
| §3. Оподаткування професійної діяльності нотаріуса. Оплата єдиного соціального внеску. | 363 |
| <i>Питання для самоконтролю</i> | 371 |
| <i>Практичні завдання для письмового вирішення</i> | 372 |
| Розділ VII. ПРИДБАННЯ МАЙНА З ПРИЛЮДНИХ ТОРГІВ..... | 373 |
| §1. Видача свідоцтва про придбання майна з прилюдних торгів (аукціонів). | 373 |

| | |
|--|------------|
| Питання для самоконтролю | 381 |
| Практичні завдання для письмового вирішення..... | 382 |
| Розділ VIII. ПОСВІДЧЕННЯ ФАКТІВ..... | 383 |
| §1. Посвідчення факту, що фізична особа є живою. | 383 |
| §2. Посвідчення факту перебування фізичної особи в певному місці..... | 385 |
| §3. Посвідчення часу пред'явлення документів. | 385 |
| Питання для самоконтролю | 386 |
| Практичні завдання для письмового вирішення..... | 386 |
| Розділ IX. ЗАСВІДЧЕННЯ ВІРНОСТІ КОПІЙ ДОКУМЕНТІВ І ВИПИСОК З НИХ. ЗАСВІДЧЕННЯ СПРАВЖНОСТІ ПІДПИСУ І ВІРНОСТІ ПЕРЕКЛАДІВ ДОКУМЕНТІВ..... | 388 |
| §1. Засвідчення вірності копій (фотокопій) документів і виписок з них. | 388 |
| §2. Засвідчення справжності підпису на документах..... | 399 |
| §3. Засвідчення вірності перекладу документів з однієї мови на іншу. | 404 |
| Питання для самоконтролю | 406 |
| Практичні завдання для письмового вирішення..... | 407 |
| Розділ X. ВЧИНЕННЯ ВИКОНАВЧИХ НАПИСІВ..... | 408 |
| §1. Умови вчинення виконавчих написів. | 408 |
| §2. Порядок вчинення виконавчих написів. | 416 |
| Питання для самоконтролю | 427 |
| Практичні завдання для письмового вирішення..... | 427 |
| Розділ XI. ВЧИНЕННЯ ПРОТЕСТІВ ВЕКСЕЛІВ. | 428 |
| §1. Порядок вчинення протестів векселів. | 428 |
| Питання для самоконтролю | 442 |
| Практичні завдання для письмового вирішення..... | 443 |
| Розділ XII. ВЧИНЕННЯ ІНШИХ НОТАРІАЛЬНИХ ДІЙ..... | 444 |
| §1. Видача дублікатів нотаріальних документів, що зберігаються у справах нотаріуса. | 444 |
| §2. Видача свідоцтва виконавцю заповіту. | 448 |
| §3. Передача заяв фізичних та юридичних осіб іншим фізичним та юридичним особам. | 454 |
| §4. Прийняття у депозит грошових сум та цінних паперів..... | 457 |

| | |
|--|------------|
| §5. Прийняття на зберігання документів..... | 468 |
| §6. Вчинення морських протестів..... | 470 |
| <i>Питання для самоконтролю</i> | 474 |
| <i>Практичні завдання для письмового вирішення</i> | 474 |
| <i>Розділ XIII. ЕЛЕКТРОННІ РЕЄСТРИ У НОТАРІАЛЬНІЙ ПРАКТИЦІ. НОТАРІУС ЯК ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТРАТОР.....</i> | 476 |
| §1. Електронні реєстри у нотаріальній практиці..... | 476 |
| §2. Єдиний реєстр спеціальних бланків нотаріальних документів..... | 478 |
| §3. Єдиний реєстр довіреностей..... | 482 |
| §4. Державний реєстр обтяжень рухомого майна..... | 487 |
| §5. Спадковий реєстр..... | 492 |
| §6. Нотаріус як державний реєстратор речових прав на нерухоме майно..... | 499 |
| §7. Державний земельний кадастр у роботі нотаріуса..... | 516 |
| §8. Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань..... | 520 |
| §9. Державний реєстр актів цивільного стану громадян..... | 532 |
| §10. Інші реєстри та бази даних..... | 533 |
| <i>Питання для самоконтролю</i> | 537 |
| <i>Практичні завдання для письмового вирішення</i> | 538 |
| <i>Розділ XIV. НОТАРІАЛЬНЕ ДІЛОВОДСТВО. АРХІВ.....</i> | 540 |
| §1. Нотаріальне діловодство. Складання і оформлення документів..... | 540 |
| §2. Номенклатура справ нотаріуса..... | 548 |
| §3. Формування архіву. Зберігання документів..... | 549 |
| <i>Питання для самоконтролю</i> | 555 |
| <i>Практичні завдання для письмового вирішення</i> | 556 |
| <i>Розділ XV. ЗАСТОСУВАННЯ НОТАРІУСОМ ЗАКОНОДАВСТВА ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ. ПРИЙНЯТТЯ ДОКУМЕНТІВ, СКЛАДЕНИХ ЗА КОРДОНОМ.</i> | 557 |
| §1. Застосування нотаріусом законодавства іноземних держав..... | 557 |
| §2. Прийняття нотаріусом документів, складених за кордоном..... | 560 |
| §3. Зносини нотаріуса з іноземними органами юстиції. Забезпечення доказів і міжнародні договори..... | 576 |
| <i>Питання для самоконтролю</i> | 579 |

| | |
|--|-------------------|
| <i>Практичні завдання для письмового вирішення.....</i> | <i>580</i> |
| <i>Розділ XVI. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НОТАРІУСА.</i> | <i>581</i> |
| §1. Цивільно-правова та дисциплінарна відповідальність нотаріуса..... | 581 |
| §2. Відповідальність нотаріуса за вчинення адміністративних правопорушень. | 590 |
| §3. Нотаріус як спеціальний суб'єкт злочинів. | 592 |
| <i>Питання для самоконтролю</i> | <i>596</i> |
| <i>Практичні завдання для письмового вирішення.....</i> | <i>596</i> |
| <i>Додаток А. Задачі для контролю.....</i> | <i>598</i> |
| <i>Додаток Б. Тестові завдання для контролю.</i> | <i>600</i> |

Науково-практичне видання

Рецензенти:

Бобрик Володимир Іванович, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії захисту суб'єктивних прав відділу проблем приватного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Рябченко Юрій Юрійович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри приватного права Державного податкового університету.

Коротюк Оксана Вікторівна,
доктор юридичних наук, приватний нотаріус Київського
міського нотаріального округу,

НОТАРІАТ В УКРАЇНІ

Навчальний посібник

Оригінал-макет виготовлено Видавництвом «ОВК».
Комп'ютерна верстка – Л. М. Менчинська

Підписано до друку 04.11.2023 р. Формат 60 x 90 1/16.
Папір газетний. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 49,07. Обл.-вид. арк. 51,27.
Тираж 3000 прим. Зам. №16-11. Ціна договірна.

Видавництво «ОВК»
04212, м. Київ, вул. Зої Гайдай, буд. 5,
тел. 044-428-01-74, e-mail: office@owk.com.ua,
сайт: <http://owk.com.ua>

(Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4570 від 17.06.2013 року)

Надруковано
на власних потужностях видавництва.
Типографія Видавництва «ОВК»:
04074, м. Київ, вул. Коноплянська, 16 Б.